ШЛЯХ

БЮЛЕТЭНЬ БЕРАСЬЦЕЙСКІХ РЭГІЯНАЛЬНЫХ РАД БНФ «АДРАДЖЭНЬНЕ»

ВЫДАЕЦЦА З САКАВІКА 1989 ГОДА

4-5. 1989
ЛІСТАПАД
СЬНЕЖАНЬ

БЕРАСЬЦЕЙСКІЯ ДЗЯДЫ-89

Газета "Заря" надрукавала І лістапада матэрыял Канавалюка "Поминовение... у ресторана" прысьвечаны правядзеньню ў Берасьці абрада памяці памёрлых Дзяды. 2 сьнежня "Заря" ізноў вярнулася да гэтай тэмы, апублікаваўшы адзін ліст чытача, з тых, што прыйшлі ў рэдакцыю, і таксама тлумачэньні адказных асоб і "новыя меркаваньні" Канавалюка.

Рэдакцыя "Шляху" вырашыла пазнаёміць чытачоў з адным з водгукаў на публікацыю ад І лістапада, які "Заря" не адважылася надрукаваць, і адказ на яго старшыні Рады БНФ Р.Бакіевіча:

● ● ●

Абласному аддзьдзяленьню СП БССР; Брэсцкай Радзе БНФ "Адраджэньне"; Грамадзка-культурнай суполцы "Край"; Копіі: гарвыканкам, Вянцалю Б.І.; газета "Заря".

Дарагія землякі! Шчыра Вам дзякую за праведзены вамі абрад паміналньня памяці продкаў — Дзяды, 28 кастрычніка 1989 года у Брэсьце. Ваша ўшанаваньне памяці продкаў — яно і па маіх бацьках, замардаваных фашыстамі на берасьцейскай зямлі. Нізкі паклон мой зямлі, у якой яны ляжаць, нізкі паклон вам, дарагія землякі, за вашы сьвятыя сьвечкі.

Пасылаю 230 рублёў /на адрас аддзьдзяленьня СП БССР у г.Брэсьце/ на выплату штрафу, прысуджанага М.Пракаповічу і Р.Бакіевічу за высакародную акцыю, сапраўдная цана якой не вымяраецца грашыма, бо ваша акцыя бясцэнная сваім гуманістычным духам і зьместам. А грошы? — гэта хай будзе і маёй выплатай за ганьбу, якую гарадскія ўлады пакрылі сябе, падрасаваўшы нагамі магілы нашых продкаў, і якая таксама грашыма не вымерваецца, а толькі пагардай.

Р. Хай Гасподзь БОГ даруе айцу Яўгенію ягоны грэх "подобострастия" перад уладамі: Праваслаўная Царква асьвяціла Крыж "невинно убиенным" у Курапатах і адслужыла жалобную паніхіду.

г.Менск, член СП БССР, член Сойму БНФ "Адраджэньне", Васіль СЕМУХА.

Шаноўны Васіль Сяргеевіч! Да глыбіні душы кранула Ваша падтрымка /матэрыяльная і маральная/, Ваша слова еднасьці з намі, Ваша асуджэньне несправядлівасьці, якую твораць берасьцейскія ўлады.

Дзяды, якія мы ўпершыню за многія дзесяцігодзьдзі адзначылі ў Берасьці, гэта шчырае ўсьведамленьне неабходнасьці вярнуцца да вытокаў народнай маралі, у якой належнае месца павінна займаць памяць і павага да продкаў, якія ва ўсе стагодзьдзі гінулі за вольнасьць сваю ці станавіліся "невинно убиенными". У Беларусі можна на кожным метры зямлі запаліць сьвечку і не памыліцца — уся наша зямля паліта крывёю людскою. І нам прыемна, што Вы зразумелі гэта. Улады імкнуліся абвінаваціць нас у палітыканстве, у

Працяг на ст.7

КРОНІКА

Берасьце, 7 ЛІСТАПАДА. Пры правядзеньні дэманстрацыі прысьвечанай 72 гадавіне Кастрычніцкага перавароту /Рэвалюцыяй яго пачалі называць толькі з 1921 года/ дэманстранты несьлі ня толькі лозунгі са стандартнымі словамі, але і адзін зь незацьверджаным тэкстам. Праўда, службоўцы МУС і служкі партапарату не далі пранесьці гэты транспарант ля трыбун зь мясцовай наменклатурай.

Берасьце, 9,10,15,20 ЛІСТАПАДА. У гэтыя дні праходзілі суды над арганізатарамі і ўдзельнікамі абрада памяці памёрлых — Дзяды. Вынікі судоў — штрафы і папярэджаньні /гл.ст.7/.

Берасьце, 3 СЬНЕЖНЯ. Адбыўся першы у горадзе мітынг "У падтрымку перабудовы: галоснасьць, дэмакратызацыя, сацыяльная справядлівасьць, сацыялізм!". На мітынгу прыняты ўхвалы /рэзалюцыі/ з патрабаваньнямі рэгістрацыі БНФ "Адраджэньне", з асуджэньнем наменклатурных прывілеяў і падвышэньня акладаў адміністрацыйнаму апарату і г.д.

Працяг на ст.2

БУДАЎНІКІ "СВЕТЛАЙ" БУДУЧЫНІ

30 верасьня 1989 года група кіраўнікоў сельскай гаспадаркі і меліярацыі, абмеркаваўшы пытаньне аб магчымасьці правядзеньня меліярацыйных работ у калгасе "Заря" Столінскага раёна, прыняла рашэньне, у якім 5-ым пунктам запісана:

"Столинскому райисполкому осуществить финансирование проектных и мелиоративных работ за счет средств, выделенных району на ликвидацию последствий Чернобыльской аварии. Протокол решения подписали:

ШЕВЧУК П.В. – председатель Столинского РАПО;
ЛИСОВЕЦ Н.С. – зам.председателя колхоза "Заря";
ВЕЧЕРКО Н.И. – главный агроном колхоза "Заря";
ЛЕОНОВЕЦ Т.Ф. – председатель профкома к-за "Заря";
ЛУКАШИК П.И. – начальник Брестского "Облводхоза";
ДАНИЛОВИЧ Г.В. – управляющ.трестом "Пинскводстрой";
СЕРКОВ М.М. – гл.инж.инст. "Полесьегипроводхоз";
ПОДДУБНЫЙ Н.Я. – директор Пинской ОДСПиО."

Зацьвердзіў пратакол старшыня Брэсцкага аблвыканкама БУРСКІ В.І.

Як бачым, сродкі, якія выдзелены Столінскаму раёну, каб хоць як паменшыць уплыў радыёнуклідаў на здароўе людзей, выкарыстоўваюцца на чарговы ўдар па прыродзе Палесься. Значную частку грошай выдаткавалі на будаўніцтва гароднінасховішча ў аграфірме імя Леніна "Бережное".

Становіцца зразумелым, чаму у Рэспубліцы так мала зроблена для выратаваньня нацыі ад Чарнобыльскай бяды. Але тых, хто вінаваты ў гэтым, мы дружна вылучаем у народныя дэпутаты СССР і таксама дружна аддаем за іх свае галасы.

г.Пінск, Пятрусь РАКАЎСКІ

Modern History Archives
Archiŭ Najnoŭšaje Historyi
Fond 1/11 sprava Ш70

"КРОНІКА" /пачатак на ст.1/

М е н с к – Б е р а с ь ц е, 8 СЬНЕЖНЯ. М.Пракаповіч атрымаў адказ зь Вярхоўнага Суда БССР на пратэст на прысуд судзьдзі Т.Сучок ад 5 верасьня, калі яна збор подпісаў пад прапановамі зьменаў у праектах Законаў аб выбарах кваліфікавала як пікетаваньне, за што М.Пракаповіча прыцягнула да адміністрацыйнай адказнасьці. Рашэньне Вярхоўнага Суда БССР — у дзеяньнях Пракаповіча правапарушэньняў няма, пастанову судзьдзі адмяніць і адміністрацыйную справу спыніць.

Б е р а с ь ц е, СЬНЕЖНЯ. Адбылося пасяджэньне судовай калегіі Брэсцкага абласнога суда на прадмет таго: пачынаць альбо не, пасьля дацатковага расьледваньня, судовае разьбіральніцтва па матэрыялах "крымінальнай" справы А.Манучарава, які ў гэты момант знаходзіўся ў турме ў Маскве. У зале суда прысутнічалі дэпутаты Вярхоўнага Савета Арменіі, якія афіцыйна зьвярнуліся да суда з просьбай вызваліць А.Манучарава з-пад варты, бо ён дэпутат Вярхоўнага Савета Армянскай ССР. Рашэньне судовай калегіі — справу перадаць яшчэ раз на дадатковае расьледваньне, а А.Манучарава вызваліць з-пад варты неадкладна.

ДЭМАНСТРАЦЫЯ НЕ ПА СЦЭНАРЫЮ

7 ноября 1989 года, полагая, что на пятом году перестройки что-нибудь изменилось в Бресте не только на словах, я решил выйти на демонстрацию со своим транспарантом. Его текст, может, не совсем устраивал местных партократов, но не выходил за рамки объявленной гласности:

"Долой "красную буржуазию" – 18-миллионную армию чиновников, бюрократов и партократов! Вся власть Советам на многопартийной основе! Долой беззаконие и произвол чиновников всех мастей, хочу жить в демократическом правовом государстве!"

Встав в колонну стройтреста № 8, в котором к этому моменту проработал без малого 15 лет, я привлек своим плакатом внимание присутствующих и партор-

/Продолжение на ст.7/

ГАЛАДОЎКА

Ніна Васільеўна Парфенчык, маці дваіх дзяцей, касір Брэсцкага авіяатраду 19 лістапада аб'явіла галадоўку.

Наша сустрэча зь Нінай Васільеўнай адбылася 13 сьнежня. Яна старалася трымацца бадзёра і нават жартавала: "Аказваецца, калі не гатаваць, ня мыць посуд, дык застаецца процьма вольнага часу!"

Але адчувалася, што гаварыць ёй цяжка, кружылася галава. Аднак яна была радая госьцям, радая людзям. І ахвотна апавядала:

— Але я лічу галадоўку нечым нізкім для чалавека. Але я пайшла на гэты крок, таму што ўсе астатнія формы пратэсту былі вычарпаныя.

На першы погляд, патрабаваньні,зь якімі зьвярнулася Н.В.Парфенчык да адміністрацыі авіяатраду — чыста эканамічныя. Але за імі — тое беспрасьветнае бяспраўе, дыктат адміністрацыйнай сістэмы, якое адчувае кожны, хто ўступіў у хоць які сьвядомы канфлікт з кіраўніцтвам. Пазбаўленьне прэмій, вымовы, звальненьне, папяровая цягамоціна, суды-перасуды — гэтыя хаджэньні па кругах адміністрацыйнага пекла рэдка заканчваюцца перамогай работніка.

Н.В.Парфенчык перамагла: на дваццаты дзень галадоўкі ёй выплацілі розьніцу ў заработнай плаце за два гады — 550 рублёў. На дваццаць трэці дзень яна спыніла галадоўку. На пытаньне, ці думаеце вяртацца на працу ў авіяатрад, яна няпэўна паціснула плячыма:

— Ня ведаю. Пасьля заканчэньня галадоўкі я выпраўла адправіць тэлеграму ў Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР. Доўга думала, як напісаць коратка і дакладна. Нарэшце знайшла ёмістае беларускае слова: "Не давайте власти нелюдям".

г.Берасьце, М.ПРАКАПОВІЧ.

ЛІСТ З ПРЫБАЛТЫКІ

ПРАВАКАТАРЫ ЗА ПРАЦАЙ

У брудных прапагандысцкіх фантанах, што палівалі Прыбалтыку да 15 верасьня на Пружаншчыне ў Беларусі, прарэзаліся два мясцовых галасы — настаўніцы пачатковых класаў з СШ №3 Пружан Я.Білюковіч і сакратара партарганізацыі райсельгасхіміі В.Мядзьведзевай /"Зара камунізму" 5.09.89г./. Азнаёміўшыся зь іх артыкуламі "Даць адпор экстрэмістам", "Небясьпечны шлях нацыяналізму", я за галаву ўзяўся, бо жыву ў Літве ўжо чвэрць веку і ня бачу тут смуты, недаверу паміж людзьмі, варожасьці нават да так званых "рускамоўных інтэрнацыяналістаў", якія нават за 40 гадоў ня могуць вывучыць сорак мясцовых слоў, бо лічаць, што ўсе павінны ведаць толькі адну мову. Зь іх тут проста сьмяюцца. Можна было б пасьмяяцца, узяўшыся за галаву, і з гарачых фантазій настаўніцы Я.Білюковіч, але ж яна народны дэпутат СССР, і гэткі сьмех можа дрэнна скончыцца за абразу недатыкальнай асобы. Таму павінен быць абгрунтаваны аналіз фантазій недатыкальнай настаўніцы, а потым усё другое.

Паважаная настаўніца ў артыкуле так распаліла сваю творчую фантазію, што большую частку насельніцтва Прыбалтыкі, у тым ліку і суседзяў Беларусі, абазвала "бязроднымі вырадкамі", "нацыяналістычнымі экстрэмістамі", а сваіх калег-дэпутатаў з Прыбалтыкі, што змагаліся на Зьезьдзе народных дэпутатаў у Маскве за інтарэсы сваіх народаў, проста не зразумела. Страшна бачыць такую культуру палітычнай дыскусіі, такое выхаваньне выхавальніцы дзяцей, шкода землякоў пружанцаў, не знайшоўшых больш падрыхтаванага для дэпутацкай працы чалавека, шкода бацькоў тых дзяцей у Пружанах, якім Я.Білюковіч прывівае свае погляды і ўзровень культуры. Ці могуць тры народы быць нацыяналістамі, экстрэмістамі? Ці заклікаюць у Літве 38 народных дэпутатаў СССР ад "Саюдзіса" сваіх выбаршчыкаў да грамадскіх канфліктаў, масавых вулічных сутыкненьняў зь цяжкімі вынікамі? Ці не забуйныя ў Вас фантазіі, настаўніца Я.Білюковіч, дарослыя ж ня дзеці з пачатковага класу? Можна дэпутату і далей "горача падтрымліваць ленінскую партыю", але ленінскай яна была і у Сталіна, Хрушчова, Брэжнева і гэтак далей... Ваш артыкул, паважаная настаўніца, абраза народаў і дэпутатаў Прыбалтыкі, якія ў жывым ланцугу праз тры Рэспублікі сказалі "НЕ" змове забойцаў Сталіна і Гітлера 23 жніўня 1939 года, па якой гэтыя два "дружбакі" падзялілі Польшчу, Літву, Латвію, Эстонію, Бесарабію і Вашых бацькоў.

Крыху "лепш" чытаецца артыкул з разважаньнямі В.Мядзьведзевай аб небясьпечным шляху нацыяналізму. Дзе? Можа на Каўказе, дзе забіваюць людзей, а наша супердзяржава ня можа нічога зрабіць? Не, зноў жа ў Прыбалтыцы! Праўда аўтар ня мае дэпутацкай недатыкальнасьці і ня можа сабе дазволіць такіх творчых вывіхаў, як недатыкальная настаўніца. Яна толькі спачуе Прыбалтыцы, што ня хоча быць згвалчанай у культурным, моўным, сацыяльным, дзяржаўным сэнсе, як наша родная Беларусь, дзякуючы цэлым пакаленьням такіх народных абраньнікаў, як настаўніца пачатковых класаў. Гэта трагедыя беларускага народа, але калі людзі яшчэ кідаюцца павучаць прыбалтаў, гэта проста дзікі фарс.

Паважаныя настаўніца і сакратар! Вы зрабілі, што ўмелі, але ў Прыбалтыцы людзі змагаюцца за тое, каб ня зьнікнуць у хвалях "слияния народов" з твару зямлі, ці не атрымаць талоны на ўсё, на што іх яшчэ не надрукавалі, і ня трэба за грошы пісаць дарослым аб тым, чаго Вы нават ужо ня здольны разумець. Ня трэба, бо палітычнай асьветай Вам патрэбна спачатку заняцца самім. Прайшлі тыя часы, калі ўсе працоўныя СССР дружна падтрымлівалі палітыку партыі і ўраду па павышэньню цэн на спажывчыя тавары,ці вынішчэньні вінаграднікаў у Крыме, друкаваньню талонаў на мыла і гэтак далей. Урэшце і ініцыятар заявы ЦК КПСС па Прыбалтыцы Чэбрыкаў ужо на пенсіі,ды і гэтую заяву прыняў не ЦК КПСС на пленуме. Пытаньне, як кажуць, закрытае, а пружанскія "інтэрнацыяналісткі", напэўна, мяркуюць і надалей кусаць яшчэ якіх "бязродных вырадкаў".

М.І.БІРЫЦКІ, навуковы супрацоўнік КНДІРВТ
г.Каўнас.

БНФ «АДРАДЖЭНЬНЕ»

енные объекты /заводы БВК, предприятия химической промышленности в Могилеве, Новополоцке, Гродно, Мозыре и других городах, гигантские животноводческие комплексы и т.д./ обеспечить современными очистными системами, перепрофилировать или ликвидировать.

Необходимо остановить хищническую мелиорацию и значительную часть производственных мощностей министерства мелиорации направить на дорожное строительство и другие места.

Все проекты планируемого производства, включая военные объекты, подвергать вневедомственной, научно-экологической экспертизе.

Без согласия местных властей и населения, которое при необходимости выясняется путем референдумов, никто не должен иметь права строить предприятия.

БНФ считает, что главной целью демократизации общества являются свобода и суверенность личности, обеспечение прав человека, приоритет гражданского общества над государством. Только при таких условиях можно достигнуть гуманной, цивилизованной демократии, свободы и независимости Белоруссии.

Никакие корпоративные, партийные, другие идеологические концепции не должны использоваться для подавления прав и суверенности личности.

Должны быть реально, безусловно и беспрепятственно обеспечены свобода убеждений и совести, свобода слова, печати, информации, свобода передвижений, собраний, митингов и демонстраций, свобода выезда в другие страны и возвращения назад, свобода ассоциаций. БНФ за отмену антидемократических Законов, принятых Верховным Советом БССР на протяжении 1988-89 годов.

БНФ выступает за гуманизацию жизни общества; за сокращение срока воинской службы, узаконивания права граждан Белоруссии отбывать воинскую службу на территории Республики, либо проходить альтернативную службу на строительстве жилья для чернобыльских переселенцев на чистых территориях.

БНФ за принятие демократической Конституции Республики.

Основой системы тоталитаризма в БССР является монополия КПСС на власть и диктат однопартийной системы руководства. БНФ выступает за отмену шестой статьи Конституции БССР о руководящей роли КПСС, за свободу создания и деятельности различных партий, независимых профсоюзов, за развитие демократической инфраструктуры общества. БНФ за принятие Закона о референдуме.

Люди должны знать правдивую историю общества, в котором живут, и свободно пользоваться культурным достоянием своего народа, иметь доступ к сокровищам мировой культуры.

БНФ выступает за принятие Закона об архивах, который ограничит срок секретности для архивных материалов в соответствии с международной практикой. Необходимо срочно рассекретить архивы КГБ и ЦК КПБ, передать их материалы для общего пользования.

Десятилетия сталинского геноцида, бюрократической денационализации Белоруссии, уничтожения культурного наследия, памятников истории и культуры, гуманистической морали, религии, национальной истории, языка привели наш народ к упадку и культурно-национальной катастрофе. Благородная задача нации — спасти и возродить родной язык.

БНФ выступает за конституционное закрепление государственности белорусского языка, надеется на поддержку всего населения Республики независимо от национальности в этом моральном и гуманистическом деле, которое потребует немало времени, создания условий, доброй воли и старания людей.

БНФ выступает против законодательного закрепления за каким-либо языком статуса межнационального.

БНФ отстаивает принцип национально-культурной автономии для представителей всех других национальностей, живущих на Белоруссии, независимо от их количества и времени проживания, поддерживает создание национальных школ, печати, культурной среды, организаций. Выступает за юридическое обеспечение этих прав.

Будущее Белоруссии во многом определяет эффективность образования. БНФ выступает за разработку и внедрение национальной системы образования, за разнообразие ее форм, за деидеологизацию и демилитаризацию образования, за автономию высших учебных заведений.

БНФ считает, что одним из главнейших факторов возрождения отечества является возрождение религиозности, а также духовности культуры.

БНФ отстаивает права верующих всех конфессий нашего края — христиан, иудеев, мусульман; выступает за освобождение религии от партийно-государственного диктата, от надзора за верующими и священниками; за возвращение религиозным объединениям храмов и отобранного имущества; за обновление бывших и создание новых религиозных структур в соответствии с потребностями верующих и придания им юридических прав общественных организаций.

БНФ считает, что выборы в Верховный Совет Республики и в местные Советы станут поворотным пунктом для судьбы нашего Отечества. Поэтому участвует в них под девизом —

Принято Соймом БНФ 9 декабря 1989 года, г.Менск.

• • • • •

ОБРАЩЕНИЕ ОБЛАСТНОГО КООРДИНАЦИОННОГО КОМИТЕТА БЕЛОРУССКОГО НАРОДНОГО ФРОНТА "АДРАДЖЭНЬНЕ" КО ВСЕМ ЖИТЕЛЯМ БЕРЕСТЕЙЩИНЫ

Земляки! Настало время каждому задуматься: как мы живем и как будем жить завтра? Обязывают к этому новые выборы в органы власти Белоруссии. Сегодняшняя власть, власть партийно-бюрократического аппарата, не в состоянии ни накормить народ, ни дать ему свободно дышать, ни защитить слабого, ни даже сохранить самое дорогое — человеческие жизни, которые продолжают угасать от Чернобыльской трагедии, от отравленных земли, воды, воздуха.

Грешно и несправедливо было бы обвинять сам народ: мол, он имеет таких руководителей, которых заслуживает. Белорусы, полешуки, их братья, что издревле живут на одной земле, создали историю, за которую не стыдно перед всем миром. Наш народ достоин лучшей доли! Но бюрократическая машина парализовала его волю, усыпила его разум. Разучились мы относиться к своей власти и к самим себе всерьез, разуверились, что наш голос — голос каждого человека — может влиять и на политику, и на общую судьбу.

Земляки! На дрему нашу и податливость чиновники рассчитывают и теперь, накануне новых выборов. Посмотрите: многие окружные комиссии не избраны, а, по-существу, назначены; по указке "сверху" выдвигаются в качестве кандидатов люди, верные административно-партийному аппарату; распределяются между ними избирательные округа, устраняются возможные соперники...

Но хватит! Хватит нам терпеть тех, кто хочет и дальше жировать на шее народа. Хватит нерешительных, беспомощных депутатов, которые славятся не заботой о людях, а умением угождать высокому начальству.

В Советы разных уровней будет выдвинуто много кандидатов. Призываем проголосовать за честных, компетентных, смелых людей и отказать в поддержке представителям номенклатуры, их ставленникам и прислужникам.

Нельзя обмануться при выборах в Верховный орган власти. Кое-кто из начальников попробует подкупить нас обещаниями: поставить дом, заасфальтировать дорогу, выделить новый трактор... А честный ли это человек? А будет ли всем хорошо от тех Законов, за которые он будет подымать руку как народный депутат Республики? Вот что должно быть главным при нашем выборе.

Земляки! Избирательная кампания, по всему видно, пройдет бурно. Мы, представители Белорусского Народного Фронта "Адраджэньне" будем и в дальнейшем информировать Вас о ходе предвыборной кампании, помогать правильно сделать свой выбор. Надеемся на Ваше доверие, ибо Народный Фронт — это наш общий фронт за лучшую жизнь, как и выборы — это выбор дороги, которая должна стать определяющей в судьбе нашей Отчизны.

Будем же в ответе за нее! ЖЫВЕ БЕЛАРУСЬ!

ВЫБАРЧАЯ ПЛАТФОРМА

Шмат працы і крыві страціў наш народ, каб адстаяць сваю незалежнасьць і пабудаваць жыцьцё, вартае свабоднага чалавека. Але сёння, праз 72 гады непадзельнай улады наменклатурнай партбюракратыі, мы фактычна стаім перад зглумленым храмам: наша зямля забруджана радыёнуклідамі ды нітратамі, паветра атручана выкідамі прамысловых прадпрыемстваў, а вада сьцёкамі з хвоцкіх палёў і жывёлагадоўчых фермаў. Ніякія намаганьні не даюць плёну. Наша сістэма прамысловасьці ня можа наладзіць выпуску тавараў, якія б знаходзіліся на ўзроўні міжнародных патрабаваньняў, і што б не радзіла нашая зямля — на прылаўках магазінаў бракуе дастатковай колькасьці прадуктаў.

Мы не здабылі ня толькі дабрабыту, мы не здабылі і незалежнасьці. Сёньня мы павінны прасіць у Масквы тое, што належыць нам па праву. Чарнобыльская катастрофа бязьлітасна высьветліла наш сапраўдны стан у Саюзе — стан цаўкалоніі, якая пастаўляе цэнтру сельскагаспадарчыя прадукты і тавары прамысловасьці, а самі мы павінны пакорліва чакаць, пакуль гэты цэнтр выдзеліць нам дапамогу у Чарнобыльскім горы.

Далей трываць нельга. Мы не перажывём яшчэ пяць гадоў такога парадку і такога кіраўніцтва. Пасьля Чарнобыля духоўнага, што разбурыў нашу культуру ў часы сталіншчыны, пасьля Чарнобыля радыяцыйнага, які паставіў кропку ў гісторыі "разьвітага сацыялізму", над нашым народам навісла пагроза страшэннай катастрофы — развалу народнай гаспадаркі, выбуху злачынстваў, голаду і пакутаў.

Беларускі Народны Фронт ідзе да выбараў зь ідэямі палітычнага і эканамічнага плюралізму, культурнага адраджэньня, зь ідэямі дэмакратыі, свабоды і суверэнітэту Беларусі. Мы заклікаем усіх жыхароў Рэспублікі галасаваць за сумленных, кампетэнтных, адказных, дэмакратычна настроеных людзей і адмовіць у сваёй падтрымцы прадстаўнікам наменклатуры, іхнім стаўленікам і паслугачам, якія страцілі ня толькі права на ўладу, але і на проста чалавечы давер.

Лёс грамадства павінен вызначацца самім народам. Ад яго выбару залежыць будучыня Беларусі.

Выбарчая платформа БНФ "Адраджэньне" грунтуецца на прынцыпах: зямля і заводы — тым, хто на іх працуе, улада Саветам — тым, хто адстойвае інтарэсы народу, аддае яму свае веды і працу.

1 Нельга далей мірыцца з тым, што партыйная і ведамасная бюракратыя валодае манаполіяй на ўладу і ідэалогію, паразітуе на працы грамадства і эксплуатуе яго.

Ніводная з праблемаў сёньняшняга дня ня можа быць станоўча вырашана, пакуль народ ня стане поўным гаспадаром над сродкамі вытворчасьці, над сваёй працай і яе плёнам, пакуль ня будзе сам кіравацца сваёй воляй, разумам і сумленьнем. БНФ адстойвае ідэі незалежнасьці, рэальнага суверэнітэту Беларусі, бачыць у гэтым найважнейшую палітычную мэту, што стаіць перад грамадствам. Важнейшай задачай БНФ зьяўляецца падрыхтоўка ўмоў да свабоднага выбару народам сваёй самастойнай палітычнай і сацыяльнай перспектывы.

Дзеля гэтага трэба юрыдычна сьцьвердзіць вяршэнства Законаў Беларусі на яе тэрыторыі над саюзнымі Законамі і адпаведнасьць іх падпісаным Рэспублікай міжнародным пактам.

Неабходна юрыдычна замацаваць уласнасьць беларускага народа на сваю зямлю і ўсе прыродныя рэсурсы Рэспублікі.

БНФ выступае за поўную гаспадарча-эканамічную самастойнасьць Беларусі, за перадачу ёй усіх вытворчых фондаў на яе тэрыторыі, за стварэньне свабоднага рынку, за інтэграцыю Рэспублікі у еўрапейскую і сусьветную эканамічную структуру.

2 Неабходна прыняць Закон пра ўласнасьць і прызнаць існаваньне і раўнапраўнасьць розных формаў уласнасьці — калектыўнай, дзяржаўнай, прыватнай, кааператыўнай і інш.

Паводле гэтага Закону асноўныя фонды прадпрыемстваў па жаданьню працоўных могуць пераходзіць ва ўласнасьць калектываў ці асобных людзей.

3 Прыняць Закон пра зямлю, паводле якога сяляне павінны мець права пераўтвараць калгасы і саўгасы ў кааператыўныя гаспадаркі; выходзіць з калгасаў і саўгасаў зь зямлёй, якая перадаецца ім мясцовымі органамі ўлады у прыватную ўласнасьць без усялякага выкупу; ствараць індывідуальныя ці кааператыўныя фермы; выдзяляцца ў хутары; набываць сродкі вытворчасьці на роўных умовах зь іншымі землякарыстальнікамі.

Дзяржава рэгілюе зямельные адносіны эканамічнымі метадамі.

4 На Беларусі груба парушаецца сацыяльная справядлівасьць. Існуе цэлая сістэма сацыяльных прывілеяў для партыйна-бюракратычных функцыянераў і іхніх сем'яў. Акрамя таго, з кастрычніка 1989 года на 65–100% падвышана зарплата ўсім наменклатурным чыноўнікам, у той час, калі сотні тысячаў людзей у Беларусі жывуць па-за рысай беднасьці.

БНФ выступае за скасаваньне сістэмы партыйна-бюракратычнай наменклатуры, за перадачу ўсіх яе медыцынскіх, санаторна-курортных, бытавых сьпецустаноў дзецям і пацярпелым ад Чарнобыльскай катастрофы.

БНФ патрабуе рассакрэціць структуру бюджэту ўсіх грамадска-палітычных арганізацыяў, у тым ліку КПСС, расшыфраваць крыніцы ўтварэньня іхніх даходаў і выдаткаў.

5 На Беларусі не хапае элементарных тавараў першай неабходнасьці, медыкаментаў. Становішча не паляпшаецца, нягледзячы на рупную працу нашых людзей. На перыяд карэнных палітычных і эканамічных рэформаў неабходна даць сацыяльныя гарантыі для найменш забясьпечаных слаёў насельніцтва. Неабходна:

- забясьпечыць паэтапна права маці мець трохгадовы аплочаны адпачынак для догляду дзіцяці;
- стварыць сістэму прафілактыкі і рэабілітацыі насельніцтва Рэспублікі ад узьдзеяньня радыяцыі;
- забясьпечыць мінімальны пражыцьцёвы ўзровень малааплочваным катэгорыям насельніцтва, пеньсіянерам, інвалідам і інш. Мінімальная заработная плата павінна перавышаць мінімальны пражыцьцёвы ўзровень;
- стварыць дзяржаўную сістэму перападрыхтоўкі сьпецыялістаў, што вызваляцца ў выніку пераўтварэньня структуры і характару гаспадаркі.

6 Чарнобыльская катастрофа — трагедыя беларускага народу. Выратаваньне насельніцтва Рэспублікі ад радыяцыі зьяўляецца агульнанацыянальнай задачай.

БНФ выступае за неадкладнае адсяленьне жыхароў забруджаных раёнаў і прыняцьце Закона пра сацыяльныя правы людзей, пацярпелых ад Чарнобыльскай катастрофы.

БНФ адмаўляе ненавуковую антычалавечую канцэпцыю "35 бэраў за жыцьцё" і падтрымлівае канцэпцыю беларускіх вучоных, згодна зь якой людзям нельга жыць там, дзе немагчыма атрымаць чыстую сельскагаспадарчую і іншую прадукцыю. У сувязі з гэтым БНФ патрабуе перагляду ўсіх прынятых пастановаў і самога падыходу да пераадоленьня вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС.

Чыноўнікі партыйнага апарату, кіраўніцтва БССР і СССР больш як тры гады ўтойвалі ад насельніцтва Беларусі і ўсяго сьвету вынікі Чарнобыльскай катастрофы і сапраўдныя памеры небясьпекі, чым нанесьлі непапраўную шкоду здароўю людзей. БНФ расцэньвае гэта як злачынства супраць чалавецтва і патрабуе прыцягнуць да крымінальнай адказнасьці кіраўнічых асобаў, вінаватых у злачынным засакрэчваньні і сьвядомым скажэньні інфармацыі.

БНФ патрабуе ад уладаў СССР безумоўнай і тэрміновай кампенсацыі Беларусі, а таксама яе грамадзянам, стратаў, зьвязаных зь пераадоленьнем вынікаў Чарнобыльскай катастрофы.

БНФ лічыць, што Урад БССР павінен зьвярнуцца да ўрадаў краін усяго сьвету з просьбай аб дапамозе ў выратаваньні людзей ад Чарнобыльскай радыяцыі.

БНФ за мараторыі на будаўніцтва АЭС у Рэспубліцы, за абвяшчэньне Беларусі безьядзернай зонай.

7 За дзесяцігодзьдзі бескантрольнага гаспадараньня на Беларусі загадна-адміністрацыйнай сістэмы катастрафічна пагоршыўся экалагічны стан асяродзьдзя, што пагражае здароўю і жыцьцё людзей. Псуецца беларуская прырода, раскрадаюцца багацьці яе нетраў, зьнішчаюцца краявіды.

Галоўнай умовай нармалізацыі экалагічных абставінаў у Рэспубліцы БНФ лічыць пераарыентацыю народнай гаспадаркі з энерга- і рэсурсаёмістых на экалагічна чыстыя і навукаёмістыя вытворчасьці.

Неабходна ўвесьці аплату за карыстаньне прыроднымі рэсурсамі, заканадаўча зацьвердзіць міжнародна прызнаныя нарматывы чысьціні асяродзьдзя і прадуктаў. Узмацніць адміністрацыйную і крымінальную ад-

БНФ «АДРАДЖЭНЬНЕ»

казнасьць за іх парушэньне.

Экалагічна небясьпечныя народна-гаспадарчыя і вайсковыя аб'екты /заводы ББК, прадпрыемствы хімічнай прамысловасьці у Магілёве, Наваполацку, Гародні, Мазыры і іншых гарадах, гіганцкія жывёлагадоўчыя комплексы і г.д./ забясьпечыць сучаснымі ачышчальнымі сістэмамі, перапрафіляваць альбо ліквідаваць.

Неабходна спыніць драпежніцкую меліярацыю і значную частку вытворчых магутнасьцяў міністэрства меліярацыі накіраваць на дарожнае будаўніцтва і іншыя мэты.

Усе праекты плануемых вытворчасьцяў, уключаючы ваенныя аб'екты, падлягаюць пазаведамаснай, навукова-экалагічнай экспертызе.

Бяз згоды мясцовай улады і насельніцтва, якая пры неабходнасьці высьветліцца шляхам рэферэндумаў, ніхто не павінен мець права будаваць прадпрыемствы.

(8) БНФ лічыць, што галоўнаю мэтай дэмакратызацыі грамадства зьяўляецца свабода і суверэнітэт асобы, забесьпячэньне правоў чалавека, прыярытэт грамадзянскай супольнасьці над дзяржавай. Толькі пры такіх умовах можна дасягнуць гуманнай, цывілізаванай дэмакратыі, свабоды і незалежнасьці Беларусі.

Ніякая карпаратыўная, партыйная, іншыя ідэялагічныя канцэпцыі не павінны выкарыстоўвацца для падаўленьня правоў і суверэннасьці асобы.

Павінны быць рэальна, безумоўна і бесьперашкодна забясьпечаны свабода перакананьняў і сумленьня, свабода слова, друку, інфармацыі, свабода перамяшчэньня, сходаў, мітынгаў і дэманстрацыяў. БНФ за адмену антыдэмакратычных Законаў, прынятых Вярхоўным Саветам БССР на працягу 1988-1989 гадоў.

БНФ выступае за гуманізацыю жыцьця грамадства; за скарачэньне тэрміну вайсковай службы, узаконеньне права грамадзянаў Беларусі адбываць вайсковы абавязак на тэрыторыі Рэспублікі, альбо праходзіць альтэрнатыўную службу на будаўніцтве жыльля для чарнобыльскіх перасяленцаў на чыстых тэрыторыях.

БНФ за прыняцьце дэмакратычнай Канстытуцыі Рэспублікі.

(9) Асновай сістэмы таталітарызму у БССР зьяўляецца манаполія КПСС на ўладу і дыктат аднапартыйнай сістэмы кіраўніцтва. БНФ выступае за скасаваньне шостага артыкула Канстытуцыі БССР аб кіраўнічай ролі КПСС, за свабоду ўтварэньня і дзейнасьці розных партыяў, незалежных прафсаюзаў, за разьвіцьцё дэмакратычнай сацыяльнай інфраструктуры грамадства. БНФ за прыняцьце Закона пра рэферэндумы.

(10) Людзі павінны ведаць праўдзівую гісторыю грамадства, у якім жывуць, і свабодна карыстацца культурнымі здабыткамі свайго народа, мець доступ да скарбаў сусьветнай культуры.

БНФ выступае за прыняцьце Закона пра архівы, які абмяжуе тэрмін сакрэтнасьці для архіўных матэрыялаў у адпаведнасьці з міжнароднай практыкай. Неабходна тэрмінова рассакрэціць архівы КДБ і ЦК КПБ, перадаць іх матэрыялы для агульнага карыстаньня.

(11) Дзесяцігодзьдзі сталінскага генацыду, бюракратычнай дэнацыяналізацыі Беларусі, зьнішчэньня культурнай спадчыны, помнікаў гісторыі, мовы прывялі наш народ да заняпаду і культурна-нацыянальнай катастрофы. Высакародная задача нашы — выратаваць і адрадзіць родную мову.

БНФ выступае за канстытуцыйнае усталяваньне дзяржаўнасьці беларускай мовы, спадзяецца на падтрымку ўсяго насельніцтва Рэспублікі незалежна ад нацыянальнасьці у гэтай маральнай і гуманістычнай справе, якая патрабуе немалога часу, стварэньня ўмоваў, добрай волі і стараньня людзей.

БНФ выступае супраць заканадаўчага замацаваньня за якой-небудзь мовай статуса міжнацыянальнай.

БНФ адстойвае прынцып нацыянальна-культурнай аўтаноміі для прадстаўнікоў усіх іншых нацыянальнасьцяў, што жывуць на Беларусі, незалежна ад колькасьці і часу іх пражываньня, падтрымлівае стварэньне нацыянальных школаў, друку, культурных асяродкаў, арганізацыяў.

Будучыню Беларусі шмат у чым вызначае эфектыўнасьць адукацыі, за разнастайнасьць яе формаў, за дэідэялагізацыю і дэмілітарызацыю адукацыі, за аўтаномію вышэйшых навучальных установаў.

(12) БНФ лічыць, што адным з найгалоўнейшых фактараў адраджэньня Бацькаўшчыны зьяўляецца адраджэньне рэлігійнасьці, а таксама духоўнасьці культуры.

БНФ адстойвае правы вернікаў усіх канфесіяў нашага краю — хрысьціянаў, іудзеяў, магаметанаў; выступае за вызваленьне рэлігіі ад партыйна-дзяржаўнага дыктату, ад нагляду за вернікамі і сьвятарамі; за вяртаньне рэлігійным аб'яднаньням храмаў і адабраныя маёмасьці; аднаўленьне былых і стварэньне новых рэлігійных структураў адпаведна патрэбам вернікаў і наданьне ім юрыдычных правоў грамадскіх арганізацыяў.

БНФ лічыць, што выбары у Вярхоўны Савет Рэспублікі і у мясцовыя Саветы стануць паваротнымі для лёсу нашай Бацькаўшчыны. Таму ўдзельнічае у іх пад дэвізам —

Прынята Соймам БНФ 9 сьнежня 1989 года г.Менск.

● ● ● ● ●

ЗВАРОТ АБЛАСНОГА КААРДЫНАЦЫЙНАГА КАМІТЭТА БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА ФРОНТУ "АДРАДЖЭНЬНЕ" ДА ЎСІХ ЖЫХАРОЎ БЕРАСЬЦЕЙШЧЫНЫ.

Землякі! Насьпеў час кожнаму задумацца, як мы жывем і як будзем жыць заўтра? Змушаюць да гэтага новыя выбары у органы ўлады Беларусі. Сёньняшняя улада, улада партыйна-бюракратычнага апарату, няздольная ні накарміць народ, ні даць яму вольна дыхаць, ні абараніць слабога, ні нават ахаваць самае дарагое — людскія жыцьці, што працягваюць згасаць ад Чарнобыльскай трагедыі, ад атручаных зямлі, вады, паветра.

Грэшна і несправядліва было б абвінавачваць сам народ: маўляў, ён мае такіх кіраўнікоў, якіх заслугоўвае. Беларусы, палешукі, іхнія браты, што здавён жывуць на адной зямлі, стварылі гісторыю, за якую ня сорам перад цэлым сьветам. Наш народ варты лепшай долі! Аднак бюракратычная машына спаралізавала яго волю, прыспала яго розум. Развучыліся мы ставіцца да свае ўлады і да саміх сябе ўсур'ёз. Перасталі верыць, што наш голас — голас кожнага чалавека — можа ўплываць і на палітыку, і на агульны лёс.

Землякі! На дрымоту нашу ды не рахманасьць чыноўнікі разьлічваюць і цяпер, напярэдадні выбараў. Паглядзіце, шмат якія акруговыя камісіі ня выбраны, а, па сутнасьці, прызначаны; па указцы "зьверху" вылучаюцца кандыдатамі людзі, верныя адміністрацыйна-партыйнаму апарату; разьмяркоўваюцца паміж імі выбарчыя акругі, ухіляюцца магчымыя супернікі... Але ўжо годзе! Годзе нам трываць тых, хто хоча і надалей жыраваць на карку народа. Годзе спадзявацца на дзядзьку, які абяцае залатыя горы, а сам зноў вызірае "одномандатный избирательный округ". Годзе бязьзлівых, бездапаможных дэпутатаў, якія славяцца ня клопатам пра людзей, а ўменьнем дагаджаць высокаму начальству.

У Саветы розных узроўняў будзе вылучана многа кандыдатаў. Тым больш нашая адказнасьць. Заклікаем прагаласаваць за сумленных, кампетэнтных, сьмелых людзей і адмовіць у падтрымцы прадстаўнікам наменклатуры, іхнім стаўленьнікам і паслугачам.

Няможна падмануцца пры выбарах у Вярхоўны орган улады. Той-сёй з начальнікаў паспрабуе падкупіць нас абяцанкамі: паставіць дом, заасфальтаваць дарогу, выдзяліць новы трактар... А ці сумленны ён чалавек? А ці стане добра нам усім ад тых Законаў, за якія ён будзе падымаць руку як народны дэпутат Рэспублікі? Вось што павінна быць галоўным пры нашым выбары.

Землякі! Выбарчая кампанія, па ўсім відаць, пройдзе бурна. Мы, прадстаўнікі Беларускага Народнага Фронту "Адраджэньне", мяркуем і надалей інфармаваць Вас аб ходзе перадвыбарчай кампаніі, дапамагаць правільна зрабіць свой выбар. Спадзяемся на Ваш давер, бо Народны Фронт — гэта наш агульны фронт за лепшае жыцьцё, як і выбары — гэта выбар дарогі, якая мусіць стаць вызначальнай у лёсе нашай Бацькаўшчыны.

Будзьма ж адказныя за яе! ЖЫВЕ БЕЛАРУСЬ!

Предвыборная платформа

Много труда и крови потратил наш народ, чтобы отстоять свою независимость и построить жизнь, достойную свободного человека Но сегодня, через 72 года самодержавной власти номенклатурной партбюрократии, мы практически стоим перед оскверненным храмом: наша земля загрязнена радионуклидами и нитратами, воздух отравлен выбросами промышленных предприятий, а вода стоками с больных полей и животноводческих ферм. Никакие старания не приносят результатов. Наша экономическая система не может наладить выпуск товаров, которые бы находились на уровне международных требований, и что бы не родила наша земля — на прилавках магазинов не хватает достаточного количества продуктов.

Мы не обрели не только благосостояния, но и независимости. Сегодня мы должны просить у Москвы то, что принадлежит нам по праву. Чернобыльская катастрофа безжалостно выявила наше настоящее положение в Союзе — положение полуколонии, которая поставляет центру сельскохозяйственную продукцию и промышленные товары, а сами мы должны покорно ждать, пока этот центр выделит нам помощь в Чернобыльской беде.

Дальше терпеть невозможно. Мы не переживем еще пять лет такого порядка и такого руководства. После Чернобыля духовного, разрушившего нашу культуру во времена сталинщины, после Чернобыля радиационного, поставившего точку в истории "развитого социализма", над нашим народом нависла угроза страшной катастрофы — развала народного хозяйства, взрыва преступности, голода и страданий.

Белорусский Народный Фронт идет к выборам с идеями политического и экономического плюрализма, культурного возрождения, идеями демократии, свободы и суверенитета Белоруссии. Мы призываем всех жителей Республики голосовать за честных, компетентных, демократически настроенных людей и отказать в своей поддержке представителям номенклатуры, их ставленникам и прислужникам, которые утратили не только права на власть, но и просто на человеческое доверие.

Судьба общества должна определяться самим народом. От его выбора зависит будущее Белоруссии.

Предвыборная платформа БНФ "Адраджэньне" основывается на принципах: земля и заводы — тем, кто на них работает, власть Советам — тем, кто отстаивает интересы народа, отдает ему свои знания и труд.

(1) Нельзя дальше мириться с тем, что партийная и ведомственная бюрократия обладает монополией на власть и идеологию, паразитирует на труде общества и эксплуатирует его.

Ни одна из проблем сегодняшнего дня не может быть положительно решена, пока народ не станет полным хозяином над средствами производства, над своим трудом и его результатами, пока не будет сам руководствоваться своей волей и совестью. БНФ отстаивает идеи независимости, реального суветенитета Белоруссии, видит в этом важнейшую политическую задачу, стоящую перед обществом. Важной задачей БНФ является подготовка условий для свободного выбора народом своей самостоятельной политической и социальной перспективы.

Для этого нужно юридически утвердить верховенство Законов Белоруссии на ее территории над союзными Законами и соответствие их подписанным Республикой международным пактам.

Необходимо юридически закрепить собственность белорусского народа на свою землю и на все природные ресурсы Республики.

БНФ выступает за полную хозяйственно-экономическую самостоятельность Белоруссии, за передачу ей всех производственных фондов на ее территории, за создание свободного рынка, за интеграцию Республики в европейскую и мировую экономическую структуру.

(2) Необходимо принять Закон о собственности и признать существование и равноправие разных форм собственности — коллективной, государственной, частной, кооперативной и др.

Согласно этому Закону основные фонды предприятий по желанию трудящихся могут переходить в собственность коллективов или отдельных людей.

(3) Принять Закон о земле, согласно которому крестьяне должны иметь право преобразовывать колхозы и совхозы в кооперативные хозяйства; выходить из колхозов и совхозов с землей, которая передается им местными органами власти в частную собственность без всякого выкупа; создавать индивидуальные или кооперативные фермы; выделяться в хутора; приобретать средства производства на равных условиях с другими землепользователями.

Государство регулирует земельные отношения экономическими методами.

(4) В Белоруссии грубо нарушается социальная справедливость. Существует целая система социальных привилегий для партийно-бюрократических функционеров и их семей. Кроме того, с октября 1989 года на 65-100% повышена зарплата всем номенклатурным работникам, в то время, когда сотни тысяч людей в Белоруссии живут за чертой бедности.

БНФ выступает за ликвидацию системы партийно-бюрократической номенклатуры, за передачу всех ее медицинских, санаторно-курортных, бытовых спецучреждений детям и потерпевшим от Чернобыльской катастрофы.

БНФ требует рассекретить структуру бюджета всех общественно-политических организаций, в том числе КПСС, расшифровать источники их доходов и расходов.

(5) В Белоруссии не хватает элементарных товаров первой необходимости, медикаментов. Положение не улучшается, несмотря на кропотливый труд наших людей. На период коренных политических и экономических реформ необходимо дать социальные гарантии для наименее обеспеченных слоев населения. Необходимо:

- поэтапно обеспечить право матери иметь трехлетний оплачиваемый отпуск за уходом за ребенком;
- создать систему профилактики и реабилитации населения Республики от воздействия радиации;
- обеспечить минимальный прожиточный уровень малооплачиваемым категориям населения, пенсионерам, инвалидам и др. Минимальная заработная плата должна превышать минимальный прожиточный уровень;
- создать государственную систему переподготовки специалистов, что освободятся в результате реорганизации структуры и характера хозяйства.

Чернобыльская катастрофа — трагедия белорусского народа. Спасение населения Республики от радиации является общенациональной задачей.

БНФ выступает за немедленное отселение жителей загрязненных районов и принятие Закона о социальных прав людей, потерпевших от Чернобыльской катастрофы.

БНФ отрицает ненаучную античеловеческую концепцию "35 бэр за жизнь" и поддерживает концепцию белорусских ученых, согласно с которой людям нельзя жить там, где невозможно получать чистую сельскохозяйственную и другую продукцию. В связи с этим БНФ требует пересмотра всех принятых постановлений и самого подхода к преодолению последствий аварии на Чернобыльской АЭС.

Чиновники партийного аппарата, руководство БССР и СССР более трех лет утаивалот населения Белоруссии и всего мира последствия Чернобыльской катастрофы и реальные масштабы опасности, чем нанесли непоправимый вред здоровью людей. БНФ расценивает это как преступление против человечества и требует привлечь к уголовной ответственности руководящих работников, виновных в преступном засекречивании и сознательном искажении информации.

БНФ требует от Правительства СССР безусловной и срочной компенсации Белоруссии, а также ее гражданам, потерь, связанных с преодолением последствий Чернобыльской катастрофы.

БНФ считает, что Правительство БССР должно обратиться к правительствам стран всего мира с просьбой помощи в спасении людей от Чернобыльской радиации.

БНФ за мораторий на строительство АЭС в Республике, за объявление Белоруссии безъядерной зоной.

За десятилетия бесконтрольного хозяйствования в Белоруссии командно-административной системы катастрофично ухудшилось состояние окружающей среды, что угрожает здоровью и жизни людей. Уродуется белорусская природа, расхищаются богатства ее недр, уничтожаются ландшафты.

Главным условием нормализации экологической обстановки в Республике БНФ считает переориентацию народного хозяйства с энерго- и ресурсоемких на экологически чистые и наукоемкие производства.

Необходимо ввести оплату за пользование природными ресурсами, законодательно закрепить международно признанные нормативы чистоты окружающей среды и продуктов. Усилить административную и уголовную ответственность за их нарушение.

Экологически опасные народно-хозяйственные и во-

"БЕРАСЬЦЕЙСКІЯ ДЗЯДЫ-89" - /пачатак на ст.1/

імкненьні Рады БНФ заваяваць "дешевый" аўтарытэт. Не выйшла! Сёлета нас падтрымалі сотні берасьцейцаў. Яны цудоўна зразумелі, хто ёсьць хто. Веру, што на наступны год іх будуць тысячы. Суды над намі /адбылося 10 працэсаў/ яшчэ раз засьведчылі на чыім баку праўда і ў чыіх руках "права".

З Вашай лёгкай рукі пачаў утварацца "штрафны фонд" Берасьцейскай Рады БНФ, у які ідуць сродкі з прадпрыемстваў і арганізацый, ад жыхароў Брэста. Нашы людзі адчулі людскую еднасьць, падтрымку і гэта надае сілы.

Дзякую Вам, шаноўны Васіль Сяргеевіч!

●●●

У сувязі з тым, што П.Яцкевіч у "Заре" ад 2 сьнежня "тлумачыць", як ішло пасяджэньне выканкама і як радцы "все бболыше власти ругали", мы вымушаны апублікаваць фрагменты са стэнаграмы таго паседжаньня, праўда, каб выпадкова не пакрыўдзіць іншых членаў выканкама, раскрываючы аўтарства толькі "прамоў" П.Яцкевіча:

ЯЦКЕВІЧ П.І.: Я хочу просто знать, вот Вы считаете, что у нас сейчас народ лишен возможности както помянуть своих предков, да?

МАРОЗ В.К.: Не!

ЯЦКЕВІЧ П.І.: Кроме Вашего этого реквиема, которай намечается, такой возможности нету? То, что церковь у нас каждый день работает, каждый день там есть поминальные дни: подай записку — поминают. Это раз. Потом, есть дни особого поминовения, о которых мы говорим, и не где-нибудь — около кинотеатра, — а где служба действительно правится с целью поминания усопших. Вот этот праздник, о котором мы говорим, вторая пятница после Пасхи, — массового поминовения. Неужели всех этих поминовений не хватает для нашего народа? ... И есть ли что за Вашим ритуалом? И кто за вашим ритуалом? ... Я конкретно буду говорить, вот смотрите: началась предвыборная кампания. Большую работу проводили партийные и советские органы. Но ... вот тут сидящие сказали: "Нет, Вы работаете не так, все не так, надо по-другому". ... Хорошо, мы проводим день поминовения усопших — день Радоницы. Вы мне говорите, что снова не так, надо по-другому, надо возрождать новые формы поминания усопших. И неужели только ради того, чтобы сегодня помянуть усопших, стоит столько теребить этих усопших с 1812 года и раньше? Да эти усопшие наши обижаться будут за это. Я считаю, что это только повод. ... Вы требовали проведения митингов, сегодня перешли на мертвых.

ПРАКАПОВІЧ М.М.: Дзеля жывых — "Это нужно не мертвым, это нужно живым!"

МАРОЗ В.К.: Савецкі тэзіс.

ЯЦКЕВІЧ П.І.: Не надо, не надо.

ПРАКАПОВІЧ М.М.: Як "не надо"? "Не надо" ужо? Ужо гэта "не надо"?

ЯЦКЕВІЧ П.І.: Давайте работать с живыми!

ПРАКАПОВІЧ М.М.: Дык мы з жывымі і зьбіраемся, мы ж не мерцьвякоў запрашаем!

* * *

ЧЛЕН ВЫКАНКАМА: Традиция есть, традиция народная "Берасьця" или Бреста — есть весенняя традиция. ... А Дзяды? ... Я с восточной Белоруссии, с Витебщины, но сейчас я здесь, интересовался и нигде не смог найти этих традиций. Такие традиции не присущи для Бреста. Не надо ... традиции оттуда, ... из Минска, протаскивать на Брест и говорить: возрождаем традиции. Что возрождаете: минские или брестские традиции?

МАРОЗ В.К.: Беларускія!

ЧЛЕН ВЫКАНКАМА: Белорусские традиции?! Вот еще один вопрос, который: я не знаю, чего здесь больше — патриотизма или национализма, которым уже сыты? Которым, может, Народный Фронт уже отталкивает себя вот этим языком — чистым белорусским языком? И национализмом, и сomволикой, и прочим. Тут тоже надо подумать. ... Мы не знаем, что и о чем там будет. ... Зачем поминать только Белоруссию? Только белорусов? И когда началась она, Белоруссия? Мы еще не совсем разобрались и уже начинаем, что это — традиция. Мы в истории Белоруссии, по сути дела, не совсем разобрались: когда она началась, Белоруссия, откуда она началась? Все это мы не знаем, недостаток большой, конечно. Сначала в этом, конечно, надо разобраться, а потом уже, наверное, — решать.

●●●

Як прайшлі суды над арганізатарамі і ўдзельнікамі Дзядоў паказвае дадзеная табліца:

Судзьдзя	дата суда	"парушальнік"	пакараньне
А.Сіманаў	10	Пракаповіч Мікалай	200 руб.
Т.Сучок	15	Базан Уладзімір	100 руб.
Т.Сучок	20	Маеўскі Мікалай	50 руб.
Т.Сучок	15	Буйніцкі Андрэй	30 руб.
А.Сіманаў	10	Бакіевіч Рыгор	30 руб.
Т.Сучок	15	Ярмоліч Адам	папяр.
А.Сіманаў	10	Каско Алесь	папяр.
В.Карпук	9	Сіманаў Юрый	папяр.
		Пакалюк Міхаіл	ліст.
В.Карпук	10	Аляшкевіч Мікалай	апр.

"ДЭМАНСТРАЦЫЯ НЕ ПА СЦЭНАРЫЮ", /начало на ст.2/

га треста Л.К.Майструка. Он просил сначала по хорошему бросить "крамольный" плакат и взять любой другой с избитыми, ничего не выражающими фразами эпохи застоя. Когда же я спросил, кто он такой, чтобы требовать подобное, парторг заявил: "Я просто честный рабочий!" Когда же и это не возымело на меня никакого влияния, "честный рабочий" попытался добиться своего через начальника управления Г.К.Фицука, зная, что я уважаю его как толкового руководителя. Григорию Константиновичу, очевидно, самому было противно участвовать в этой акции, потому он просто по-отечески посоветовал не наживать неприятностей.

А колонна стройтреста шла и шла вперед, вот уже вышли на улицу Ленина, надо было что-то делать, а то вдруг т.Зеленовский с трибуны увидит "экстремистский" плакат и у него испортится настроение. Тысячи людей с восторгом вслух читали текст плаката, многие просили развернуть в другую сторону, не успев прочесть весь текст. Наконец возле драмтеатра не выдержали нервы у партийных функционеров, и главный идеолог горкома партии В.Д.Карпук отдала приказ своим подручным, работникам МВД и КГБ. Они в присутствии инструктора горкома партии "ласково" скрутили мне руки и забрали плакат. При этом протокол задержания и изъятия плаката не оформлялся, несмотря на то, что я настаивал.
Как же будет в 1990-ом году?

г.Брест, А.К.КОМЛЕВ, рабочий ПТУ-51.

АБУДЖЭНЬНЕ

17 сьнежня у Ганцэвічах упершыню праводзіўся мітынг. Арганізатары — мясцовая група падтрымкі БНФ. На мітынгу абмяркоўваліся вельмі балючыя для раёна праблемы. Бактэрыяльная забруджанасьць рэчак Лані і Цнанкі перавышае нормы ў 700 /!/ разоў, 86% калодзежнай вады ў раёне не адпавядае санітарным нормам. У дадатак – паміж гэтымі рэчкамі і рыбгасам "Лактышы" пачалося будаўніцтва сьвінакомплексу на 10 тысяч галоў, дзеля чаго трэба зрубаць 20 гектараў лесу /7 ужо зьнішчана/. Побач з рэчкай Цна пабудавана аўтазаправачная станцыя. Дабаўце сюды нітраты, ядахімікаты і радыяцыю. Няўжо мы хочамператварыць раён у экалагічны Чарнобыль? Пытаньні, пытаньні ... Іх шмат прагучала на мітынгу з вуснаў самых розных людзей: ці правільна выбрана месца пад сьвінарнік?; чаму на раённым вузьле сувязі у жанчыны ня прынялі тэлеграму ў адрас Вярхоўнага Савета СССР?; чаму ў паркавай зоне дзіцячага саду вырасьлі ўласныя дамы кіраўнікоў?; Хто адкажа за зьнішчаны гарадскі парк? Куды зьніклі з раённых складоў тавары, так і ня трапіўшы на прылаўкі?

Не атрымалі людзі адказу ні на адно з гэтых пытаньняў, ня могуць работнікі райкама партыі выйсьці на адкрыты, /мужны, поўны даверу і павагі дыялог зь людзьмі.

г.Ганцавічы, М.ЛЕНКАВЕЦ.

УВАГА

Дапаўняем інфармацыю пра напісаньне і вымаўленьне гукаў З, С, Ц, ДЗ у беларускай мове.

У верасьнёўскім нумары "Шляху" /№2/ мы зьвярталі вашую ўвагу, што названыя гукі вымаўляюцца мякка перад мяккімі, але не дадалі, што памякчэньня не адбываецца і мяккі знак ня пішацца перад мяккімі Г, К, Х. Напрыклад — згінуць, скінуць, схінуцца.

КУДЫ ПАДЗЕЎСЯ ФАКТ З ГІСТОРЫІ?

Афіцыйнай гісторыяй усяляк замоўчваецца падзея 1363 года у раёне сярэдняга цячэньня ракі Паўднёвы Буг. Робіцца гэта, відаць, з мэтай не дапусьціць росту нацыянальнай сьвядомасьці беларусаў і, адпаведна, узвысіць ролю рускіх у барацьбе супраць мангола-татараў /Они вас всех защитили.../.

У 1363, за 17 гадоў да Кулікоўскай бітвы, якая зараз падаецца як збаўленьне і Вялікага княства Літоўскага і народаў Заходняй Еўропы ад Арды, вялікі князь Альгерд, сын Гедыміна, арганізаваў паход супраць ардынцаў і ў бітве, вядомай як "бітва ля Сініх Вод", разьбіў мангола-татарскія войскі і іх васалаў.

Менавіта перамога беларуска-літоўскай дзяржавы у вайне з Ардою, у выніку якой да княства былі далучаны раней залежныя ад Арды землі /ад вусьця ракі Серэт да Чорнага мора, басейны Днястра і Паўднёвага Буга, паўднёвае Падняпроўе і Кіеўшчына/, натхніла і маскоўскіх князёў на вайну за уласнае вызваленьне з-пад чужынскага ярма.

Такім чынам, паражэньне мангола-татараў пад час Кулікоўскай бітвы зьявілася усяго толькі працягам справы, распачатай прашчурамі сучасных беларусаў, якія ніколі не чакалі абароны з боку "добрых суседзяў", а баранілі сваю зямлю і свае сьвятыні самі.

г.Пінск, Пятрусь РАКАЎСКІ.

ДЫЯЛОГ

Зазваніў тэлефон:

— Вам трэба падрыхтаваць выпіску з пратакола прафсаюзнай канферэнцыі, характарыстыку, асабісты лісток па уліку кадраў, аўтабіяграфію і фотаздымкі.

— А нашто гэта? — пытаюся, даведаўшыся хто гэта звоніць.

— Вас павінны зацьвярджаць на бюро райкама партыі.

— Але, прабачце, я да вашай арганізацыі не прыналежу.

— Не, — не згаджаецца жаночы голас з тэлефоннай трубкі, — усе вызваленыя старшыні прафкамаў — гэта раённая наменклатура і павінны зацьвярджацца на бюро райкама партыі.

"Нічога сабе, — думаю, — для іх слова "наменклатура" усё яшчэ нешта як само сабе зразумелае", — таму пярэчу:

— Мяне выбраў працоўны калектыў і тым зацьвердзіў. Дык чаму і хто мяне павінен яшчэ раз зацьвярджаць?

— Вам неабходна прыехаць у райкам, — не суцішаецца голас на другім канцы, — у панядзелак або ў аўторак, каб з вамі пазнаёміліся яшчэ да бюро.

— І ў гэтым няма патрэбы, бо ў райкаме мяне вельмі добра ведаюць...

Гудкі з трубкі... Сяджу ў роздуме. І па нявопытнасьці шкадую, што не згуляў ролю да канца і не пацікавіўся да якога магазіна мяне павінны прымацаваць як "раённую наменклатуру".

г.Белаазёрск, Сяргей АМЯЛЬЧУК,
старшыня прафкама Белааз. ЭМЗ.

МЯСЦОВАЕ ГОРА,
або
ЯК СУСТРАКАЎ ЯФРЭМ ЯГОРА

В.Ж. /1989г./

Калі к Яфрэму пад'язджаў Ягор,
Як першы падхалім, Яфрэм страчаў яго.
Ен пашыраў і "прасаваў" катком дарогу,
Бардзюры, броўкі лоўка фарбаваў,
Хоць дождж і фарбу ўсю змываў, —
Пашчыраваць прыйшлося многа!..
— А ў чым, — спытаеце, — прычына?
— Ягор вышэйшы за Яфрэма чынам!
Але абое,
Так сказаць,
Рабое...

ж ж ж

Наведаў зноў Ягор Яфрэма,
Каб неяк падбадзёрыцца ў яго:
Прадстаўнікі застойнае сістэмы
Ня могуць жыць адзін без аднаго.
На гэты раз перад Ягорам
Дастаткам зіхатнуў яфрэмаў горад,
Хоць гэта й быў дастатак паказны
/за ім стаяў падман скразны/,
Бо разнастайныя каўбасы,
Вяндліна, шынка, ананасы
У крамах толькі тых былі,
Куды заезджага вялі
/У крамах тых, заўжды пустых,
Дастатак існаваў адзіны міг/.
Пра гэта ведаў і Ягор,
Ды хітрая гульня здаволіла яго —
Расхвальваць так пачаў Яфрэма,
Што гэта — самастойная ўжо тэма.

Кіруюць, нам на гора,
яфрэмы і ягоры.
Датуль на нашых карках ім сядзець,
Дакуль мы будзем іх цярпець.

НАШ СЛОЎНІК

ДЕМАГОГЪ м.греч. крайній демократъ, добивающійся власти во имя народа; тайный возмутитель; поборникъ безначалія, желающій ниспровергнуть порядокъ управленія. Демагогія ж. господство власти народа, черни въ управленіи; народовластіе. Демагогскій, демагогичный или демагогическій, къ убъжденіямъ и стремленію сему относящійся.

Владимиръ Даль "Толковый словарь живого великорусского языка" т.I. Государственное издательство иностранных и национальных словарей, Москва, 1956.

ЗАЯВА ЧЫТАЧОЎ У РЭДАКЦЫЮ "ШЛЯХА"

Таварыш Салакоў на сустрэчы з выбаршчыкамі, якая адбылася ў Доме культуры, запэўніў, што завод БВК, які зьбіраюцца будаваць паблізу, будзе экалагічна чыстым на ўсе сто працэнтаў.

Ставім свае ўмовы: адразу ж за трохкіламетровай санітарнай зонай у абавязковым парадку /і лепш за дзяржаўны кошт — так хутчэй/ пабудаваць дачу і катэгарычна загадаць таварышу Салакову ўвесь вольны ад работы час праводзіць менавіта на дачным участку.

ЗДАРАЕЦЦА І ТАКОЕ!

У звычайнай чарзе звычайнага магазіна за звычайнымі прадуктамі харчаваньня былі апазнаны першы сакратар гаркама, старшыня гарвыканкама, дырэктар нарыхтоўчай канторы, старшыня райспажывсаюза і іншыя мясцовыя кіраўнікі. Як высьветлілі журналісты, якія правялі незалежнае рассьледваньне, сьпецразьмеркавальнік зараз на рамонце.

У Кавярдзяках запісаў К.ПЯСЧАНКІН.

ШЛЯХ 4-5.89

Нумар падрыхтавалі: Мікола Пракаповіч /рэдактар/, Уладзімір Базан, Валянціна Мароз. Адрас для карэспандэнцыі: 224000 г.Брэст, паштамт, а/с 31; тэлефон для паведамленьняў: 6-51-35.

Меркаваньні аўтараў апублікаваных матэрыялаў не абавязкова супадаюць зь меркаваньнямі рэдакцыі, Рэгіянальных Рад БНФ і Соймам БНФ "Адраджэньне". Нагадваем, што бяз Вашых ахвяраваньняў выданьне "Шляху" стане немагчымым. Фармат — 1/2 друкаванага аркуша. Друкарня пана Марціна Кухты. Наклад — 3000.